

Euroopan unionin
neuvosto

**Bryssel, 9. helmikuuta 2017
(OR. en)**

6170/17

**COHOM 16
CONUN 54
SOC 81
FREMP 11**

YHTEENVETO ASIAN KÄSITTELYSTÄ

Lähtettäjä: Neuvoston pääsihteeristö

Vastaanottaja: Valtuuskunnat

Ed. asiak. nro: 15717/16 COHOM 168 CONUN 234 SOC 815 FREMP 210

Asia: Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen
33 artiklan 2 kohdassa edellytetyn EU:n rakenteen tarkistus

Valtuuskunnille toimitetaan liitteessä vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen 33 artiklan 2 kohdassa edellytetyn EU:n rakenteen tarkistus. Neuvosto hyväksyi sen 3513. istunnossaan 16. tammikuuta 2017.

**VAMMAISTEN HENKILÖIDEN OIKEUKSIA KOSKEVAN YK:N YLEISSOPIMUKSEN
33 ARTIKLAN 2 KOHDASSA EDELLYTETYN EU:N RAKENTEEEN TARKISTUS**

Perustuu suosituksiin, jotka sisältyvät vammaisten henkilöiden oikeuksia käsittelevän YK:n komitean antamiin loppupäätelmiin yleissopimuksen täytäntöönpanoa koskevasta EU:n ensimmäisestä kertomuksesta.

1. JOHDANTO

Vammaisten henkilöiden oikeuksia koskeva YK:n yleissopimus¹ (jäljempänä 'yleissopimus'²) tuli EU:ssa voimaan 22. tammikuuta 2011. Yleissopimuksen 33 artiklan 2 kohdassa edellytetään, että kukin sopimuspuoli "ylläpitää tai vahvistaa" rakennetta, johon kuuluu vähintään yksi riippumaton järjestelmä, taikka "nimeää tai perustaa" tällaisen rakenteen. Rakenteen avulla edistetään, suojellaan ja seurataan yleissopimuksen täytäntöönpanoa. Rakenne on otettava käyttöön kunkin sopimuspuolen *oikeus- ja hallintojärjestelmien* mukaisesti. Yleissopimuksen 33 artiklan 2 kohdan mukaan asianmukaiset toimet voidaan toteuttaa rakenteessa, joka voi käsittää useita elimiä. Yleissopimuksen 33 artiklan 3 kohdan mukaan kansalaisyhteiskunta (erityisesti vammaiset henkilöt ja heidän järjestönsä) on osallistettava, ja sen on osallistuttava seurantaan täysimääräisesti.

Sisäisistä järjestelyistä yleissopimuksen täytäntöönpanoa varten Euroopan unionissa ja Euroopan unionin edustamista varten kyseiseen sopimukseen liittyen neuvoston, jäsenvaltioiden ja komission välillä laadittujen käytännesääntöjen 13 kohdan mukaan "*komissio ehdottaa sopivana ajankohtana asianmukaista rakennetta yhtä tai useampaa riippumatonta järjestelmää varten yleissopimuksen 33 artiklan 2 kohdan mukaisesti ja kansalaisyhteiskunnan osallistumista varten yleissopimuksen 33 artiklan 3 kohdan mukaisesti, ottaen huomioon kaikki asiaankuuluvat unionin toimielimet, elimet ja virastot.*"³

---

¹ 2010/C 340/08, EUVL C 340, 15.12.2010, s. 11.

² Kaikilla oikeudellisiin määräyksiin tehdyillä viittauksilla tarkoitetaan viittauksia yleissopimukseen, jollei toisin mainita.

³ Jäljempänä käytetään yksinkertaisuuden vuoksi termiä 'toimielin', paitsi jos viitataan tiettyihin perussopimuksen määräyksiin.

Euroopan komission eroaminen tästä EU:n rakenteesta ei vaikuta tehtäviin, joita Euroopan komissio suorittaa toimiessaan yleissopimuksen EU:n yhteystahona. Tehtäviin kuuluu muun muassa edistäminen ja suojelu tai SEUT-sopimuksessa määrätyt tehtävät, jotka liittyvät EU:n lainsäädännön täytäntöönpanon seurantaan jäsenvaltioissa.

2. SOVELTAMISALA

Yleissopimuksen 44 artiklan 2 kohdan mukaan EU:n velvoitteet alueellisen yhdentymisen järjestönä ovat vastaavat kuin sopimuspuolen velvoitteet EU:n toimivallan laajuuden mukaan määräytyen. Tätä toimivaltaa selvitetään neuvoston päätöksen 2010/48⁴ liitteessä II.

EU:n rakenteen toimeksianto kattaa EU:n toimivaltaan kuuluvat alueet ja se täydentää kansallisia rakenteita sekä riippumattomia järjestelmiä, joilla on päävastuu vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan YK:n yleissopimuksen (UNCPRD) edistämisessä, suojelussa ja seurannassa jäsenvaltioissa.

EU:n rakenne käsittää kaksi eri toimeksiantoa:

- **ensinnäkin** tehtävät on toteutettava aloilla, joilla jäsenvaltiot ovat siirtäneet toimivaltaansa EU:lle (pääasiassa EU:n lainsäädäntö ja politiikka⁵). Tämä on rakenteen toimien tärkein alue;
- **toiseksi** tehtävät on toteutettava siten, että EU:n toimielimet huolehtivat yleissopimuksen "sisäisestä" täytäntöönpanosta eli täytäntöönpanosta suhteessa unionin omaan julkishallintoon, esimerkiksi omiin työntekijöihin, sekä vuorovaikutuksessa kansalaisten ja suuren yleisön kanssa.

---

⁴ Neuvoston päätös 2010/48/EY vammaisten henkilöiden oikeuksia koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien yleissopimuksen tekemisestä Euroopan yhteisön puolesta, EUVL L 23, 27.1.2010, s. 35.

⁵ Neuvoston päätöksen 2010/48 liitteessä olevan EU:n toimivaltaa koskevan ilmoituksen mukaisesti.

3. RAKENTEEN JÄSENET

Useat EU:n toimielimet ja elimet suorittavat nykyään yleissopimuksessa määriteltyjen oikeuksien edistämistä, suojelua ja seurantaan koskevia tehtäviä.

Seuraavat tahot muodostavat EU:n rakenteen:

- Euroopan parlamentin vetoisuusvaliokunta,
- Euroopan oikeusasiamies,
- Euroopan unionin perusoikeusvirasto,
- Euroopan vammaisfoorumi.

4. SUORITETTAVAT TEHTÄVÄT

4.1 Edistäminen

Euroopan oikeusasiamies voi ottaa vastaan kanteluja, tehdä viran puolesta tutkimuksia sekä laatia raportteja (SEUT 228 artikla) EU:n toimielinten, elinten, toimistojen ja virastojen, muun muassa komission ja Euroopan unionin perusoikeusviraston, toiminnassa ilmenneistä epäkohdista.

Velvoitteisiin kuuluu myös yleissopimuksen mukaisten edistämistoimien toteuttaminen, kuten vuotuisen toimintakertomuksen laatiminen, jossa on vammaisuutta käsittelevä erillinen osio, sekä tiedon levittäminen Euroopan oikeusasiamiesten verkoston avulla.

EU:n perusoikeusvirasto voi lisätä tietoutta yleissopimuksesta asetuksen 168/2007⁶ ja monivuotisen toimintakehyksen⁷ mukaisesti. Se voi erityisesti käsitellä vammaisuutta osana syrjinnän torjuntaa koskevaa aihealuetta, mutta myös muilla aihealueilla monialaisen lähestymistavan mukaisesti⁸.

Euroopan vammaisfoorumi toteuttaa itsenäisesti yleissopimusta koskevia edistämistoimia tiedotuskampanjoiden ja tiedotusvälineille suunnattujen toimien ja raporttien avulla, järjestämällä kuulemistilaisuuksia ja muita tapahtumia, koulutusta, verkostoitumistoimia sekä levittämällä asiaankuuluvaa tietoa eurooppalaisille ja kansallisille jäsenjärjestöilleen niiden teknisen tietämyksen ja neuvotteluvalmiuksien parantamiseksi, sekä sidosryhmien osallistamisella. Muita strategisia edistämistoimia ovat EU:n lainsäädännön ja politiikkojen noudattamisen valvonta sekä yleissopimuksen soveltamista koskevan teknisen neuvonnan antaminen viranomaisille.

4.2 Suojelu

4.2.1 Jäsenvaltiot ja yleissopimuksen noudattaminen EU:n lainsäädäntöä sovellettaessa

Yksilöiden suojelusta sellaista yleissopimuksen rikkomista vastaan, johon jäsenvaltiot saattavat syyllistyä EU:n lainsäädäntöä soveltaessaan, **vastaavat pääasiassa kansalliset rakenteet ja tuomioistuimet**. EU:n rakenteen tehtävänä on täydentää kansallisia rakenteita yksilöiden oikeuksien suojelussa.

---

⁶ Neuvoston asetus (EY) N:o 168/2007, annettu 15 päivänä helmikuuta 2007, Euroopan unionin perusoikeusviraston perustamisesta, ks. erityisesti 3 artikla sekä 4 artiklan 1 ja 2 kohta.

⁷ Neuvoston päätös (2008/203/EY) asetuksen (EY) N:o 168/2007 täytäntöönpanosta monivuotisen toimintakehyksen hyväksymiseksi Euroopan unionin perusoikeusvirastolle vuosiksi 2007–2012, 4 artiklan 1 kohdan a–h alakohta, asetus 168/2007.

⁸ Keskeisiä toimia ovat EU:n perusoikeusviraston toiminta-alueisiin kuuluvia perusoikeuskysymyksiä koskevan vuosikertomuksen esittäminen, aihekohtaisten raporttien julkaiseminen, koulutuksen ja opetuksen järjestäminen, sidosryhmien osallistaminen sekä tiedottaminen ja tilaisuudet. Virasto voi myös lisätä kansalaisten tietoa perusoikeuksista sekä mahdollisuuksista ja keinoista turvata nämä oikeudet yleensä. Virasto ei kuitenkaan käsittele yksittäisiä kanteluja.

Myös **Euroopan parlamentin vetoamusvaliokunta** (PETI) suojelee yleissopimuksen rikkomuksilta sovellettaessa EU:n lainsäädäntöä jäsenvaltioissa, sillä kaikki EU:n kansalaiset voivat esittää sille vetoamuksen asioissa, jotka kuuluvat unionin toiminnan alaan ja koskevat heitä välittömästi (SEUT 227 artikla). Valiokunta on tätä tehtävää hoitaessaan riippumaton jäsenvaltioista ja komissiosta.

4.2.2 EU:n toimielimet ja yleissopimuksen noudattaminen

EU:n toimielinten toiminnan epäkohtina ilmenevien yleissopimuksen väitettyjen rikkomusten seuranta kuuluu pääasiassa **Euroopan oikeusasiamiehen** tehtäviin. Hän voi kuulla ja tutkia kanteluja, jotka liittyvät lainsäädäntöön ja hyvään hallintoon, sekä tehdä viran puolesta tutkimuksia ja laatia selvityksiä (SEUT 228 artikla). **Euroopan oikeusasiamies** voi tutkia epäkohtia, joihin komissio on mahdollisesti syyllistynyt kanteluiden käsittelyyn ja seurantaan liittyvissä hallinnollisissa vaiheissa ja raportoida niistä. Oikeusasiamies on riippumaton kaikista EU:n toimielimistä sekä kaikista hallituksista, instituutioista, elimistä ja virastoista.

Euroopan parlamentin vetoamusvaliokunnalla on laaja suojelutehtävä, mitä tulee yleissopimuksen noudattamiseen EU:n toimielimissä niiden politiikanteko- ja lainsäädäntötoimissa, myös silloin kun EU:n toimielimet hoitavat julkiseen hallintoon liittyviä tehtäviään (esim. henkilöstöön liittyvät tapaukset). Se ottaa vastaan EU:n lainsäädäntöön ja politiikkoihin liittyviä kanteluita ja voi esittää neuvostolle ja komissiolle suullisia kysymyksiä täysistunnossa käytävää keskustelua varten, tai antaa raportteja ja/tai päätöslauselmia.

Euroopan vammaisfoorumi (EDF) vastaanottaa vammaisilta tietoja ja kanteluita heidän henkilökohtaisista kokemuksistaan ja tiedottaa niistä asiasta vastaaville viranomaisille ja suurelle yleisölle. Euroopan vammaisfoorumi voi esittää sivullisena kirjallisia huomioita useille kansallisille ja Euroopan tason tuomioistuimille.

4.3 Seuranta

4.3.1 EU:n toimielinten suorittama yleissopimuksen täytäntöönpano EU:n lainsäädännön ja politiikkojen avulla – Seuranta

Euroopan vammaisfoorumi seuraa riippumattomasti ja järjestelmällisesti **EU:n lainsäädännön ja politiikan avulla tapahtuvaa yleissopimuksen täytäntöönpanoa**, mm. tarkastelemalla uusia lainsäädäntöehdotuksia, ja ottaa vastaan niiden soveltamiseen liittyviä kanteluita. Näin ollen se voi arvioida, onko oikeuksien toteutumisessa tapahtunut edistymistä, tyhjäkäyntiä tai taantumista tietyllä ajanjaksolla.

Euroopan oikeusasiamies täydentää toimielinten toimesta tapahtuvan yleissopimuksen täytäntöönpanon seurantaa, koska hän voi käynnistää omasta aloitteestaan tutkimuksia ja laatia selvityksiä EU:n toimielinten, elinten, toimistojen ja virastojen toiminnassa ilmenneistä epäkohdista⁹.

4.3.2 Tietojen toimittaminen ja indikaattorien laatiminen

Euroopan unionin perusoikeusvirasto (FRA) kokoaa ja analysoi tietoja riippumattomasti toimeksiantonsa rajoissa. Riippumattomasti koottujen tietojen toimittaminen on sen tärkein tehtävä rakenteessa. Tähän liittyen **Euroopan unionin perusoikeusvirasto** laatii myös indikaattoreita ja vertailuarvoja seurantaprosessin tueksi.

5. TOIMINTATAVAT

EU:n rakenteen on määrä toimia yksinkertaisena, tehokkaana ja käytännöllisenä järjestelmänä, jossa koordinoitun työsuunnitelman mukaisesti toimivat yksittäiset osallistujat myötävaikuttavat yleissopimuksen edistämiseen, suojeluun ja seurantaan olemassa olevan toimivaltansa puitteissa.

Vuoden aikana rakenteeseen osallistuvat hoitavat omia tehtäviään toimintansa puitteissa. Osallistujat ovat yhteydessä toisiinsa, jos siihen on tarvetta.

Rakenne kokoontuu vähintään kerran vuodessa edistymistä arvioivaa kokousta varten.

Lisäkokousten pitämistä harkitaan tarpeen mukaan ja rakenteeseen osallistuvien pyynnöstä.

---

⁹ Euroopan oikeusasiamies voi myös toimia viestintäkanavana jäsenvaltioiden kansallisten ja alueellisten oikeusasiamiesten kanssa Euroopan oikeusasiamiesten verkoston välityksellä.

Kaikilla osallistujilla on oikeus olla läsnä koko kokouksen ajan, saada tutustua kokousasiakirjoihin ja ilmaista näkemyksensä keskusteltavista asioista. Päätökset tehdään yhteisymmärryksessä. Osallistujat sopivat työskentelymenetelmistä ja painopisteistä.

Selkeä viestintä yleisön suuntaan on olennaista sen varmistamiseksi, että rakenteen toiminta sekä sen eri osien tehtävät ja toiminta ymmärretään oikein. Rakenteen jäsenten on huolehdittava siitä, että yleissopimuksen täytäntöönpanoon liittyvä työ on helposti tunnistettavissa ja saa tarpeeksi näkyvyyttä niiden säännöllisessä raportointitoiminnassa.

Lisäksi yksi rakenteen jäsenistä ylläpitää kaikille avointa verkkosivua, joka sisältää linkkejä muiden osallistujien verkkosivustoille.

Rakennetta ja/tai sen työmenetelmiä voidaan tarkastella uudelleen heti kun se katsotaan tarpeelliseksi.
